

Minimální preventivní program
Prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování
DDÚ U Michelského lesa pro školní rok 2021/2022

Minimální program prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování (zkráceně **minimální preventivní program**) v DDÚ je limitován specifikou práce ústavu, omezenou dobou po kterou je možné na jednotlivé děti působit a poměrně širokou škálou problematiky, která děti do zařízení přivedla i jejich věkovým rozvrstvením. Jedná se o sociální kauzy i o děti se závažnou a rozsáhlou trestnou činností, děti šikanující či šikanované, děti experimentující s omamnými a psychotropními látkami, problémové uživatele OPL i závislé, děti z prostředí závadových part i děti které byly pod vlivem extremistických skupin a hnutí. Sám fakt umístění dětí do našeho zařízení sehrává často značnou preventivní resp. ochranou úlohu před sociálně patologickými jevy vytržením dítěte z prostředí, v kterém se mohly s těmito jevy bez cíleného dozoru setkávat. To samo by však samozřejmě nestačilo, snažíme se proto aktivně přispívat zejména k větší informovanosti dětí o problematice drog a rizicích, které jejich zneužívání přináší, poskytnout jim nabídku zdravého životního stylu a aktivního využívání volného času, sebepoznání a porozumění zákonitostem utváření přirozených přátelských vtahů a soužití s okolím. To vše i se zřetelem na možná rizika a prevenci šikany a kyberšikany.
Na problematiku extremismu, rasizmu, xenofobie a prevence trestné činnosti mladistvých máme sjednaný celoroční program organizovaný a garantovaný Městskou policií Praha.
Tomu všemu je přizpůsobena celková strategie minimálního preventivního programu v DDÚ.

Základní složky minimálního preventivního programu v zařízení:

1. Aktivní vyhledání experimentujících dětí a problémových uživatelů drog, zaměřený také na ohrožení dalšími sociálně patologickými jevy
2. Individuální práce s dítětem
3. Specifické aktivity v zařízení
4. Specifické aktivity mimo zařízení
5. Spolupráce s rodiči
6. Zdravý životní styl a rozvoj zájmové sféry dětí
7. Využívání detekčních destiček pro zjišťování přítomnosti drog v organizmu
8. Další vzdělávání zaměstnanců
9. Krizový plán prevence šikany

1. Aktivní vyhledávání

Jde o cílený, neformální rozhovor s dítětem, vedený za účelem rozpoznání jeho skutečných zkušeností s drogou a drogovou scénou a jeho ohrožení sociálně patologickými jevy vůbec - šikana, záškoláctví, promiskuita, gambling, extremismus, poruchy příjmu potravy… Určení míry jeho ohrožení drogami, i jinými sociálně patologickými jevy, postoje k rizikům s těmito jevy spojenými.
*Provádí etoped, učitelé i vychovatelé při běžných činnostech s dětmi (*dítě nesmí mít pocit, že je vyslýcháno).

2. Individuální práce s dítětem

Týká se vytipovaných jedinců, zejména problémových uživatelů a dětí závislých, dětí u kterých se v minulosti projevil fenomén sebepoškozování, a také šikanovaných a šikanujících děti. Jedná se o navození pocitu důvěry, nabídku možnosti a ochoty pomoci dětem danou problematiku zvládat. Orientujeme se na rozbor předchozího života, příčiny, důsledky, zisky a ztráty. Zaměřujeme se také na přípravu a smíření se dětí s případným dalším pobytem v ústavním zařízení a z toho plynoucím ziskům a ztrátám, či k možnosti návratu zpět do původního prostředí.
Provádí etoped a psycholožky v aktivní spolupráci se skupinovými vychovateli a učiteli.

3. Specifické aktivity v zařízení

a) Každodenní večerní hodnocení
Rozebírání konkrétních situací, které den přinesl, zaměřené na porozumění a poznání zákonitostí interakcí mezi dětmi a mezi dětmi a dospělými.
Vedou odborní vychovatelé a etoped

b) Komunita
Společné setkávání dětí s pedagog. pracovníky psychology a zdravotnicí. Možnost veřejné prezentace názorů všech členů komunity na dění v zařízení, rady, ocenění, konfrontace s postoji celé komunity.
Četnost 2x týdně, pokud to aktuální epidemiologická situace dovolí.
Vede psycholog a vedoucí vychovatel

c) Interaktivní skupiny (workshopy) na téma - příčiny zneužívání drog
- drogy jejich účinky a rizika
- základy harm reduction
- drogy a zákon

Zařazováno do programu tak, aby absolvovalo v průběhu pobytu v DDÚ každé dítě starší 12ti let. Četnost programu – minimálně 1x za dva měsíce.
Vede etoped

d) Přednášky a besedy s odborníky
Předběžně domluveni: RNDr. Martin Rataj z OS SANAIM (říjen)

PaedDr. Martina Těmínová z OS SANANIM (duben)

e) Ukázky a četba literatury zaměřené na drogovou problematiku s následným rozborem a tematicky zaměřeným seminářem..
Beletrie: Memento, Matka Davida S, My děti ze stanice ZOO.
Odborná literatura : Presl- Drogy, Nešpor-Alkohol a drogy, Skála-Až na dno

Využívání článků z odborného časopisu pro sociálně patologické jevy – Závislosti a my
Vede etoped

f) Videoprodukce s následným rozborem a seminářem:
dokument Kateřina od Heleny Třeštíkové,
dokument Na cestě 1 a 2 od Jana Šikla
dokument Drogová problematika a sexuální výchova od Medea Kultur
Projekce nejúspěšnějších amatérských filmů žáků základních škol z projektu Antifetfest
Vede etoped

g) Celoroční výchovně vzdělávací interaktivní program „Prevence sociálně patologických jevů“ zaměřený i na problematiku extremismu, rasizmu, xenofobie a prevence trestné činnosti mladistvých - organizovaný a garantovaný Městskou policií Praha.
Zajišťuje učitel Lička
Frekvence interaktivních skupin1x za 14dní

h) Specifické aktivity mimo zařízení

Revolution train – unikátní multimediální projekt protidrogové prevence založený na smyslovém prožitku a interaktivitě. Garantováno MŠMT, Národní protidrogovou centrálou a Národním protidrogovým koordinátorem. Opakovaná účast každé 3 měsíce. Předběžně domluveno na leden a duben 2022.
Účast na hromadných akcích dle nabídky protidrogové koordinátorky pro Prahu 4
Návštěva Muzea Policie České republiky- v průběhu roku opakovaně dle aktuální nabídky.
Zajišťuje etoped, skupinoví vychovatelé a učitelé.
Účast na akcích z nabídky Pražského centra primární prevence pro rok 2021/2022
Vše bohužel v závislosti na to, co dovolí aktuální epidemiologická situace.

ch) Spolupráce s rodinou

Kromě běžné spolupráce s rodiči, kterou zajišťují psycholožky ústavu, pracuje s rodiči dětí, které mají prokázaný kontakt s drogou etoped, který je upozorňuje na projevy intoxikovaných dětí, možná zdravotní, společenská, a kriminální rizika, nutnost strukturování dne dětem při případných návštěvách v rodině a prázdninových pobytech
Zajišťuje etoped

6. Zdravý životní styl a rozvoj zájmové sféry dětí

Sportovní a kulturní soutěže a olympiády, hudební a výtvarné produkce a jiné volnočasové aktivity s následným rozborem situací, prožitků a vztahových záležitostí
Zajišťují skupinoví vychovatelé, učitelé ve spolupráci s vedoucím vychovatelem

Putovní cyklistický tábor – plánováno na druhou polovinu srpna
Zajišťuje etoped a vedoucí vychovatel

Cyklistické výlety
Celoročně dle počasí - zajišťují skupinoví vychovatelé a učitelé

Keramická dílna
Vedou učitelé Hokrová a Lička

Zimní víkendové výlety na lyže
Zajišťují skupinoví vychovatelé, koordinuje ved. vychovatel a učitel Blažek
Turistické aktivity
Celoročně – vede vychovatel Pokorný

7. Využívání detekčních destiček

Detekční destičky využíváme u dětí po návratu z útěků, případně po návratu z víkendové návštěvy v rodině. Plní jednak preventivní i pomocnou funkci sledovaným dětem. Kdo ví, že může být po návratu do DDÚ kontrolován na přítomnost drogy v moči, snáze odolává případné nabídce drog od svých kamarádů.
Zároveň destičky slouží k přesné informovanosti pracovníků zařízení o skutečném chování ohrožených dětí ve vztahu k drogám.
U dětí po útěku minimalizuje riziko přijetí intoxikovaného dítěte a s tím spojených zdravotních i výchovných problémů jeho zařazením do kolektivu ostatních dětí.
Zajišťuje zdravotnice

8. Další vzdělávání zaměstnanců

Aktivní podpora vedení ústavu v dalším vzdělávání zaměstnanců. Odborné semináře a kurzy z nabídky NIDV a z nabídky Pražského centra primární prevence, účast na metodických seminářích z nabídky společnosti PREVALIS pro tento školní rok.
V průběhu roku 2021/22 návazný kurz na „Úvod do krizové intervence“ absolvovaný v předloňském roce organizovaný společností REMEDIUM účast pro 18 zaměstnanců. Přesný termín bude upřesněn dle nabídky společnosti.
Seminář „Práce s dětmi a jejich drogově závislými rodiči“ a účast na dalších vzdělávacích programech OS SANANMIM dle nabídky pro rok 2021/22.

9. Krizový plán prevence šikany:

Všichni pracovníci DDÚ jsou srozuměni s nulovou tolerancí jakýchkoliv projevů šikany v zařízení. Šikanou rozumíme fyzický nebo i psychický nátlak jednotlivců, nebo skupiny dětí vůči jedincům, kteří se neumí, nemohou, nebo z nějakého důvodu nechtějí bránit.
V případě, že kdokoliv ze zaměstnanců zachytí třeba jen náznak šikany v podobě zastrašování, vyhrožování…, je povinen jejím projevům zabránit, nedovolit, aby se podobné projevy mohly opakovat, či dokonce stupňovat.

K zabránění projevů šikany slouží celá řada preventivních opatření, komunitním systémem práce počínaje a pravidelnými týdenními poradami konče.
K omezení a prevenci projevů šikany v DDÚ pomáhá i vytváření a udržování pozitivní atmosféry mezi dětmi a mezi dospělými i dětmi navzájem – napomáhají i pravidelná večerní skupinová sezení.
Důležité je pak i dostatečné množství komunikačních kanálů umožňující včasné upozornění na vše podstatné, co se mezi dětmi (ve škole či na výchovných skupinách) odehrává.
Základními komunikačními kanály jsou:
1. Intranet – umožňuje vzájemnou komunikaci mezi všemi zaměstnanci DDÚ. Vedením, školou, internátem, psycholožkami i sociálními pracovnicemi.
2. Kniha „Situace ve skupině“ – umožňuje vzájemnou informovanost vychovatelů o aktuálním dění a atmosféře u jejich výchovné skupiny.
3. Sešity večerních hodnocení – poskytují vychovatelům přehled o chování, náladách a hodnocení konkrétních dětí.
4. Schránka důvěry – poskytuje dětem možnost upozornit na vše o čem se bojí promluvit veřejně.
5. Setkávání dětské spolusprávy s etopedem a vedoucím vychovatelem.
6. Pravidelné týdenní Pedagogické rady.

V době vyučování jsou za prevenci a potírání projevů šikany zodpovědní učitelé jednotlivých tříd. V době mimoškolních činností a aktivit vychovatelé příslušných výchovných skupin. Situaci řeší bezprostředně na místě projevu šikany a následně na situaci upozorní etopeda a psycholožku, kteří pak v součinnosti rozhodnou o dalším postupu. Cílem přijatých opatření je pak vždy nejlepší zájem šikanovaného dítěte – jeho ochrana a pocit bezpečí a to, aby se podobná situace nemohla opakovat. Krajním řešením může být i přeřazení jednoho z aktérů šikany do jiné třídy, případně na jinou výchovnou skupinu. Tomu ale vždy předchází účinné a bezpečné vyšetření šikany a zhodnocení jejího stádia a formy. Etoped, jako proškolený pracovník a školní metodik prevence pak rozhodne, zda přijatá opatření jsou postačující.

Postupy při zjištění počátečních projevů šikany:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi. – provádí etoped, psycholog.
2. Nalezení vhodných svědků – v první fázi provádí učitel (vychovatel), následně etoped, psycholog.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů) – provádí etoped a psycholog a vše konzultují s ředitelem zařízení.
4. Rozhovor s agresory (je-li jich více), popřípadě jejich vzájemnou konfrontaci– provádí eotped ve spolupráci s psycholožkami či dalšími ped. pracovníky zařízení.
5. Zajištění další ochrany a podpory obětem. Pod vedením etopeda-školního metodika prevence spolupracují všichni pedagogičtí pracovníci zařízení.

Postup při zjištění pokročilejších stadií šikany:

1. Bezprostřední musí být ochrana oběti.
2. Etoped, psycholog a sloužící pedagogičtí pracovníci se dohodnou na spolupráci a postupu vyšetřování šikany a bezprostředních opatřeních. Není-li etoped ani psycholog přítomen na pracovišti, pedagogický pracovník, který šikanu zjistí, s nimi situaci konzultuje alespoň telefonicky.
3. Pedagogičtí pracovníci zabrání domluvě aktérů šikany na křivé výpovědi!!!
4. Individuální rozhovory se svědky, obětí i iniciátory šikany– provádí etoped a psycholog.
5. Pokračující podporu a pomoc oběti – zajišťuje psycholog, v případě potřeby i ve spolupráci s pedopsychiatrem.
6. O případném nahlášení Policii ČR rozhodne ředitel zařízení. Samo nahlášení zajistí jím pověřený pracovník.
7. Vlastní vyšetřování pak provádí pracovníci Policie ČR. Další spolupráci pracovníků DDÚ s nimi zajistí ředitel zařízení.

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, ředitel DDÚ oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Zároveň zajistí oznámení této skutečnosti orgánu sociálně právní ochrany dítěte.

V Praze 14. 9. 2021

Zpracoval: PaedDr. Martin Deniger
etoped

Schválil: PaedDr. Ivan Kašpařík
ředitel